

Raad voor Cultuur

Aan

De Staatssecretaris van Onderwijs,
Cultuur en Wetenschappen
P/a de algemene rijksarchivaris
Postbus 90520
2509 LM 's-Gravenhage

Onderwerp

Ontwerp-selectielijst archiefbescheiden
beleidsterrein *Toezicht op de volksgezondheid* over de periode 1940-
1999

R.J. Schimmelpennincklaan 3
Postbus 61243
2506 AE Den Haag
Telefoon 070 - 310 66 86
Telefax 070 - 361 47 27
E-mail cultuur@cultuur.nl

Datum

Mijnheer de Staatssecretaris,

Uw kenmerk
R&B/OSTA/2001/531
Uw brief van
8 februari 2001
Ons kenmerk
arc-2001.2450/2

1. Bij uw hiernaast vermelde brief deelde u de Raad voor Cultuur mede, dat de Inspectie voor de Gezondheidszorg u heeft verzocht uw medewerking te verlenen aan de vaststelling van de selectielijst archiefbescheiden op het beleidsterrein *Toezicht op de volksgezondheid* over de periode 1940-1999.
In uw brief verzocht u de Raad om binnen drie maanden advies uit te brengen. Wegens een personele wisseling bij het secretariaat van de Bijzondere Commissie Archieven is het echter niet gelukt om binnen deze termijn te adviseren. De Raad verontschuldigt zich voor de ontstane vertraging. Hierbij biedt hij u zijn bevindingen aan.
2. De Raad heeft deze ontwerp-lijst in eerste instantie aan procedurele en vervolgens aan inhoudelijke aspecten getoetst. Zijn belangrijkste bevindingen worden in respectievelijk de paragrafen 3 en 4 uitgewerkt. Mits rekening wordt gehouden met zijn aanbevelingen adviseert de Raad u over te gaan tot de vaststelling van de onderhavige ontwerp-selectielijst archiefbescheiden.
De in uw adviesaanvraag gestelde specifieke vragen worden de paragrafen 3, 4 en 5 van dit advies mede beantwoord.
3. *Toetsing van procedurele aspecten*
Voor wat betreft de procedurele aspecten zij in de eerste plaats gememoreerd, dat de ontwerp-lijst als basiselectiedocument tot stand is gekomen overeenkomstig de methode, die uitgaat van een analyse, beschrijving en waardering van handelingen van de (rijks-)overheid, de zgn. PIVOT-methode. Aan dat ontwerp is een institutioneel onderzoek vooraf gegaan, waarvan verslag is gedaan in het rapport *Zicht op toezicht. Een institutioneel*

onderzoek naar het Staatstoezicht op de Volksgezondheid, 1940-1990 ('s-Gravenhage 1993).

Bij uw adviesaanvraag was tevens gevoegd een exemplaar van het verslag betreffende het zogenaamde driehoeksoverleg, waarin, zoals voorgeschreven in artikel 3 van het Archiefbesluit 1995, ontwerp-selectielijsten tot stand komen.

Hieruit is de Raad gebleken, dat het driehoeksoverleg was samengesteld zoals artikel 3, eerste lid, van het Archiefbesluit 1995 voorschrijft. Ook is al ten tijde van het driehoeksoverleg een externe deskundige bij de voorbereiding van de ontwerp-lijst betrokken geweest.

Het driehoeksverslag biedt voldoende inzicht in de tijdens dat overleg gebleken inhoudelijke knelpunten, het beraad daarover alsmede een motivering van de uiteindelijke voorstellen in dat verband.

De openbare terinzagelegging heeft, zoals uw adviesaanvraag vermeldt, niet geresulteerd in een reactie. De bij het driehoeksoverleg betrokken materiedeskundige heeft, blijkens een bij de adviesaanvraag gevoegd schrijven van het Koninklijk Nederlands Historisch Genootschap van 12 januari 2001, geen aanvullend commentaar geleverd op de ter inzage gelegde versie.

4. *Toetsing van inhoudelijke aspecten*

Mede op grond van zijn hiervoor vermelde bevindingen heeft de Raad getracht zich een oordeel te vormen over de inhoudelijke aspecten van het onderhavige ontwerp. Hij heeft daarbij vooral gelet op de reikwijdte van de ontwerp-lijst (par. 4.1), de wijze waarop de gehanteerde selectiedoelstelling en de daaraan gerelateerde selectiecriteria zijn toegepast (par. 4.2), alsmede op de vraag of in afdoende mate met de verschillende belangen rekening is gehouden (par. 4.3).

4.1. De reikwijdte van de ontwerp-lijst

De ontwerp-lijst bevat voorstellen omtrent de selectie van handelingen op het beleidsterrein *Toezicht op de volksgezondheid* over de periode 1940-1999.

De Raad heeft uitsluitend die handelingen bekeken die thans ter vaststelling worden aangeboden. Het betreft handelingen van de actor Inspectie voor de Gezondheidszorg. Voor de neerslag van deze handelingen treedt de Inspectie zelf als zorgdrager op.

De ontwerp-lijst moet de selectielijst vervangen die in 1998 voor de Inspectie voor de Gezondheidszorg is vastgesteld. Het verslag driehoeksoverleg verklaart de noodzaak voor deze snelle herziening van de lijst en maakt bovendien melding van het feit dat de herziening is aangegrepen om de lijst te actualiseren. Het verslag van het driehoeksoverleg geeft geen

inzicht in de wijze waarop de actualisatiewerkzaamheden zijn uitgevoerd en tot welke aanvullingen of wijzigingen van de lijst die werkzaamheden eventueel hebben geleid. In de inleiding op de selectielijst is hierover alleen te lezen dat “de periode 1991-1999 wordt toegevoegd aangezien de basishandelingen van de inspecteurs in dit tijdvak niet ingrijpend zijn gewijzigd”. Het is de Raad op basis hiervan niet duidelijk of er bij de actualisatie van de lijst gedegen institutioneel onderzoek heeft plaatsgevonden. Hij constateert wel dat noch de ontwerp-lijst, noch het verslag van het driehoeksoverleg inzicht geven in de wijze van actualisatie en de resultaten daarvan. Onder verwijzing naar de PIVOT-methode zelf, die context-informatie beschouwt als noodzakelijk voor het kunnen bepalen van de hoofdlijnen van beleid dus voor het nemen van verantwoorde selectiebeslissingen, spreekt de Raad zijn zorg uit over de wijze waarop voor dit beleidsterrein de onderhoudswerkzaamheden aan de selectielijst zijn uitgevoerd.

Pagina

3

Ons kenmerk

arc-2001.2450/2

Voorts merkt de Raad, in aansluiting op zijn advies over de vorige versie van deze selectielijst (arc.97.6793/1 dd. 1 september 1997), op dat hij een selectielijst niet zonder meer zou willen laten gelden voor de oorlogsjaren. Op zijn minst is het gewenst (en overigens ook gebruikelijk) dat de selectielijst in dat geval een bijzonder criterium hanteert op grond waarvan materiaal uit de oorlogsjaren voor blijvende bewaring kan worden geselecteerd. Voor een nadere uitwerking van dit punt verwijst de Raad naar de nu volgende paragraaf van zijn advies.

4.2. Toepassing van de selectiedoelstelling en - criteria

Uit het driehoeksverslag en de aanvullende rapportage blijkt, dat de selectiedoelstelling is toegepast in de versie waarin ook rekening wordt gehouden met het aspect van het veilig stellen van de bronnen voor de kennis van de Nederlandse samenleving en cultuur.

Met betrekking tot de aan die doelstelling gerelateerde selectiecriteria constateert de Raad dat als zodanig de nog niet formeel vastgestelde criteria uit 1997 zijn gebruikt. De Raad zal binnenkort in overleg treden met de Algemene Rijksarchivaris om de bezwaren die hierover bij de Raad leven te bespreken.

Naast de genoemde zes criteria uit 1997 is een zevende criterium gehanteerd: ingevolge art. 5, onder e, van het Archiefbesluit 1995 kan neerslag van bepaalde, als te vernietigen gewaardeerde handelingen betreffende personen en/of gebeurtenissen van bijzonder cultureel of maatschappelijk belang, van vernietiging worden uitgezonderd.

Het verwondert de Raad dat dit bijzondere criterium niet van toepassing is geweest op handelingen uit deze ontwerp-lijst. Onder verwijzing naar het raadsadvies uit 1997 over de vorige versie van deze selectielijst, waarin de Raad pleitte voor bewaring van de neerslag van zaken die door de Inspectie

worden doorgeleid naar andere overheden, adviseert hij nu criterium 7 voor dit beleidsterrein nader te operationaliseren door het benoemen van de bijzondere gebeurtenissen die het werk en de geschiedenis van de Inspectie sterk hebben gekleurd in de periode waarop de lijst betrekking heeft. De Raad wijst in dit verband op het ontstaan van geruchtmakende (en beleidsbepalende) epidemieën of uitbraken van bijzondere of nieuwe ziekten zoals legionella of HIV.

Ook pleit de Raad voor toepassing van dit criterium om materiaal over de oorlogsjaren uit te zonderen van vernietiging. De Raad acht het denkbaar dat bijvoorbeeld de neerslag van handeling 5 voor de oorlogsjaren en de periode vlak daarna wel degelijk het bewaren waard is. Het bijzonder maatschappelijk belang van de verslechtering van de gezondheidstoestand van de Nederlandse bevolking onder invloed van de oorlogssituatie is evident.

Pagina

4

Ons kenmerk

arc-2001.2450/2

4.3. De waardering van de in artikel 2, eerste lid, onder d, van het Archiefbesluit 1995 bedoelde belangen.

Ten aanzien van de feitelijke toepassing van de selectiedoelstelling en de daaraan gerelateerde selectiecriteria gaat de Raad er van uit, dat het administratieve belang, omvattende de aspecten ‘verantwoording en bedrijfsvoering’, in het driehoeksoverleg, waaraan ook door representanten van de zorgdrager is deelgenomen, genoegzaam is gewaardeerd. In gelijke zin neemt hij aan, dat ook met het belang van de rechten bewijszoekenden voldoende rekening is gehouden.

Voor wat betreft de waardering van het historisch belang bij de in de concept-lijst genoemde handelingen, constateert de Raad met voldoening dat de herziening van deze selectielijst tegemoet komt aan een groot deel van de zorgen en bezwaren die hij ten aanzien van de lijst had geuit in zijn eerder genoemde advies dat voorafging aan de vaststelling van de eerste versie van de lijst in 1998.

Verder conformeert de Raad zich, behoudens hetgeen in paragraaf 5 volgt, aan de inbreng van de externe deskundige tijdens de totstandkoming van het ontwerp en de daarover in het driehoeksoverleg bereikte overeenstemming.

5. Nadere beoordeling van de ontwerp-lijst

In aansluiting op bovenstaande overwegingen en bevindingen heeft de Raad de verschillende onderdelen van de ontwerp-lijst bezien. In algemene zin kan hij instemmen met de lijst; deze geeft hem slechts aanleiding tot de navolgende opmerkingen.

De Raad is verheugd over het feit dat de onderhavige ontwerp-selectielijst geldt voor zowel de hoofdinspectie als de regionale inspecties van de Inspectie voor de Gezondheidszorg en taakvoorgangers. Hij vindt dit een wezenlijk uitgangspunt dat navolging verdient. Wel betreurt de Raad het dat niet nader

wordt verklaard waarom de Inspectie er bij de oorspronkelijke vaststelling van de lijst in 1998, in weerwil van het advies van de Raad op dit punt, voor heeft gekozen de regionale inspecties niet in de vaststelling te betrekken, waarom daar nu op wordt teruggekomen en op welke wijze in het driehoeksoverleg aandacht besteed is aan de regionale neerslag (al dan niet in verband met bijzondere regionale en/of lokale omstandigheden) op dit terrein en de betekenis daarvan voor de kennis van de Nederlandse samenleving en cultuur

Handeling 7

In de oorspronkelijke selectielijst zoals vastgesteld in 1998 werden behalve expliciete criteria voor bewaren ook criteria voor vernietigen gehanteerd. Daaruit wordt duidelijk dat de neerslag van het adviseren door de Inspectie van de minister van Volksgezondheid, de DG van de Volksgezondheid, de DG Welzijn en de lagere overheden voor vernietiging vatbaar is omdat de neerslag van de activiteiten die de andere actoren vervolgens ondernemen, bij die actoren wordt bewaard.

De nieuwe ontwerp-selectielijst kent geen criteria voor vernietiging en geeft dan ook geen nadere verklaring voor de (ten opzichte van 1998 ongewijzigde) selectiebeslissing ten aanzien van de neerslag van diezelfde handeling, die in deze lijst handeling 7 is geworden. De Raad veronderstelt echter dat de redenering, die aan deze beslissing ten grondslag ligt, nog steeds dezelfde is. De Raad herhaalt daarom ook wat hij in het advies uit 1997 over deze selectiebeslissing heeft opgemerkt: de vooronderstelling dat de Inspectie deze neerslag kan vernietigen omdat de neerslag van vervolgcacties bij de andere actoren wordt bewaard, is nergens op gebaseerd. Nader overleg met de genoemde actoren is dan ook nodig voor een zorgvuldig afgewogen selectiebeslissing in deze.

Handeling 22

De neerslag van deze handeling (*het uitvoeren van voorlichtingsactiviteiten op het terrein van het toezicht van de volksgezondheid en de gezondheidszorg*) wordt voor vernietiging voorgedragen. Conform eerder uitgebrachte adviezen is de Raad echter van mening dat van het eindproduct van het voorlichtingsmateriaal één exemplaar blijvend bewaard dient te blijven.

Handeling 25

De neerslag betreft *het verzamelen en bewerken van gegevens ten behoeve van intern (wetenschappelijk) onderzoek betreffende het toezicht op de volksgezondheid en de gezondheidszorg* en wordt voor vernietiging voorgedragen. In tegenstelling tot dit voorstel bepleit de Raad dat het grondmateriaal van intern onderzoek voor blijvende bewaring in aanmerking moet komen, zeker indien de actor - zoals in dit onderhavige geval - een onderzoekstaak heeft.

*Raad voor
Cultuur*

6. *Advies*

De Raad adviseert u de ontwerp-selectielijst vast te stellen met inachtneming van de hierboven gemaakte opmerkingen.

Dit advies is voorbereid door de Bijzondere Commissie Archieven van de Raad. Voorzitter van deze commissie is mw. drs. E.A.G. van den Bent, lid van de Raad. Als secretaris fungeert drs. M.C. Windhorst.

Hoogachtend,

mr. W. Sorgdrager
Voorzitter

dr. J.A. Brandenbarg
Algemeen secretaris

Pagina

6

Ons kenmerk

arc-2001.2450/2